Van Doorne werkt vandaag al voor morgen.

Fiscale eenheid btw tussen kinderopvang en onderwijs

Factsheet, key takeaways en veelgestelde vragen

Van Doorne

9-11-2026

Fiscale eenheid btw

In de onderwijs- en opvangsector is al jaren een ontwikkeling gaande waarin stichtingen voor primair onderwijs en kinderopvang steeds intensiever samenwerken – vaak onder één dak, met gedeelde huisvesting, gezamenlijke inkoop en een doorlopende leer- en ontwikkellijn voor kinderen. Die samenwerking brengt onderling dienstenverkeer mee, dat in beginsel btw-belast is. Als de betrokken stichtingen een fiscale eenheid btw vormen, blijft die btw-druk achterwege.

Een uitspraak van het Gerechtshof ’s-Hertogenbosch zet die mogelijkheid voor samenwerkende onderwijs- en kinderopvangstichtingen onder druk. Tegen de uitspraak is door ons voor de betrokken samenwerkende partijen cassatie ingesteld.

Wat betekent deze ontwikkeling voor uw organisatie? Op 28 oktober jl. gaven wij een webinar over de ontwikkelingen en de gevolgen voor de praktijk.* In deze factsheet zetten wij de belangrijkste inzichten en veelgestelde vragen op een rij.

** Het webinar is terug te kijken via deze link.*

Uitspraak Gerechtshof

Feiten

De zaak draait om een onderwijsstichting en drie kinderopvangstichtingen. De kinderopvangstichtingen vormen sinds 2014 een fiscale eenheid btw.

Alle vier de stichtingen hebben hetzelfde bestuur en dezelfde raad van toezicht: een zogenoemde personele unie, in de afbeelding hieronder links aangegeven. Zij werken al meer dan dertien jaar nauw samen. Zo hebben zij dezelfde doelstelling, vindt benoeming, schorsing en ontslag van het bestuur plaats door dezelfde personen en ligt de beslissings- en vertegenwoordigingsbevoegdheid in dezelfde handen. Daarnaast hebben de bestuurders van de onderwijsstichting beschikkingsmacht over de bankrekeningen van de kinderopvangstichtingen en worden belangrijke financiële besluiten door dezelfde personen genomen. Consultancy, beleidsstrategie, administratie en backoffice worden gezamenlijk ingekocht en er is een gezamenlijke begroting op locatieniveau. Deze nauwe geïntegreerde samenwerking tussen onderwijs en opvang heeft financiële gevolgen over en weer. In 2018 verzocht de onderwijsstichting om toe te treden tot de bestaande fiscale eenheid btw. De Belastingdienst wees dit af wegens het ontbreken van financiële verwevenheid. Bezwaar en beroep bij de rechtbank hadden geen succes, waarna de vier stichtingen hoger beroep instelden.

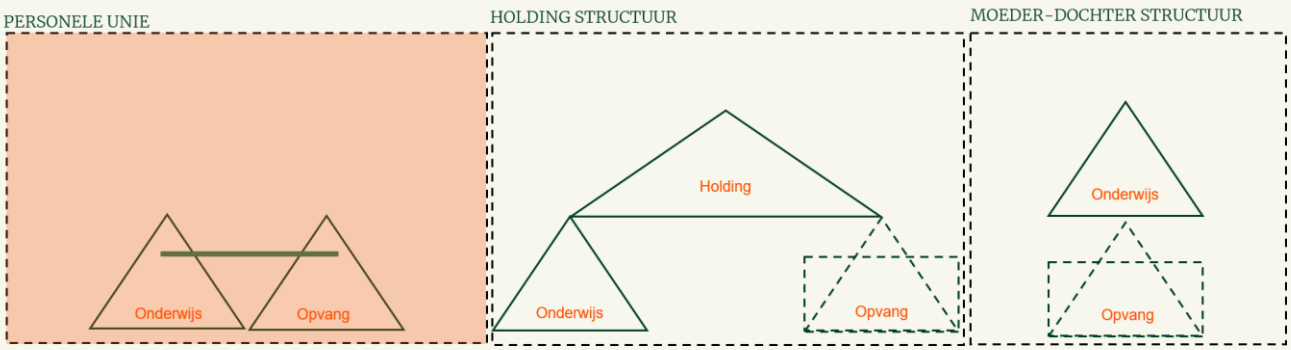

Uitspraak Gerechtshof

Oordeel Gerechtshof

Het Gerechtshof oordeelde dat de onderwijsstichting niet heeft aangetoond dat sprake is van financiële verwevenheid. De personele unie is volgens het Gerechtshof op zichzelf onvoldoende: het feit dat dezelfde personen aan het roer staan, betekent nog niet dat de ene stichting daadwerkelijk zeggenschap heeft over de financiële situatie van de andere stichtingen. Bovendien leveren de statuten en overheidsvoorschriften belemmeringen op die in de weg staan aan de vereiste financiële verwevenheid, aldus het Gerechtshof.

Beschouwing

De vraag of sprake is van financiële verwevenheid dient te worden beantwoord aan de hand van alle relevante feiten en omstandigheden. Het vormen van een personele unie, als gevolg waarvan een bepaalde mate van onderlinge zeggenschap aanwezig is, is één van die relevante feiten en omstandigheden.

Dat het Hof oordeelt dat die personele unie op zichzelf bezien niet leidt tot financiële verwevenheid, kunnen wij in principe dan ook volgen. Wij hebben naast de aanwezigheid van een personele unie ook negen punten aangevoerd om de financiële verwevenheid te onderbouwen. Wat wij niet kunnen volgen, is het oordeel dat de statuten en overheidsvoorschriften in de weg staan aan financiële verwevenheid. Hiertegen hebben wij dan ook namens de belanghebbenden een cassatieberoepschrift ingediend.

Key takeaways webinar

Alle feiten en omstandigheden tellen mee.

Een personele unie draagt bij aan de onderlinge zeggenschap, maar is op zichzelf onvoldoende voor financiële verwevenheid.

Bestedingsbeperkingen sluiten financiële verwevenheid volgens ons niet uit.

Onderwijsmiddelen mogen niet vrij worden geschonken aan kinderopvang, maar kunnen wél worden besteed aan diensten die verband houden met het onderwijs en waar een tegenprestatie tegenover staat.

Vrije geldoverdrachten zijn geen vereiste.

Financiële verwevenheid vereist niet dat geld zonder tegenprestatie kan worden overgedragen of dat financiële posities daadwerkelijk worden beïnvloed. Voldoende is dat die beïnvloeding mogelijk is.

Een onhaalbare maatstaf voor onderwijsstichtingen dreigt.

Door bestedingsbeperkingen als belemmering aan te merken, dreigt het Gerechtshof financiële verwevenheid voor samenwerkende onderwijs- en opvangstichtingen bij voorbaat onmogelijk te maken.

FAQ (1/2)

Maakt het voor het vormen van een fiscale eenheid btw verschil of sprake is van een personele unie, holding- of moeder-dochterstructuur?

De structuur is relevant voor de manier waarop de zeggenschap is ingericht, maar biedt op zichzelf geen garantie op een fiscale eenheid btw. Bepalend zijn de daadwerkelijke zeggenschap en de financiële relatie tussen de betrokken organisaties. Nu in de holding- en moeder-dochterstructuur een bepaalde mate van hiërarchie is ingebed, is ons inziens bij die structuren sneller sprake van de vereiste zeggenschap dan bij een personele unie.

Speelt deze discussie ook bij samenwerking tussen uitsluitend kinderopvangorganisaties of uitsluitend onderwijsorganisaties?

De specifieke discussie in deze procedure gaat over de vraag of onderwijsrechtelijke bestedingsbeperkingen financiële verwevenheid met kinderopvang in de weg staan. In principe zou dit dus geen invloed moeten hebben op samenwerkingen tussen uitsluitend kinderopvangorganisaties dan wel uitsluitend onderwijsorganisaties. Wel dient in die gevallen uiteraard eveneens te zijn voldaan aan de voorwaarden voor een fiscale eenheid.

Wat betekent de procedure voor een bestaande fiscale eenheid btw?

Als reeds een beschikking fiscale eenheid btw is afgegeven, hoeft op dit moment geen actie te worden ondernomen. Aan deze beschikking kan immers vertrouwen worden ontleend.

Heeft de uitspraak van het Gerechtshof impact op structuren met een kinderopvang-B.V.?

Voor de situatie dat de onderwijsstichting minimaal 51% van de aandelen houdt in de kinderopvang-B.V., geldt in beginsel een heldere maatstaf voor financiële verwevenheid, namelijk het houden van 51% van de zeggenschapsaandelen. Tegelijkertijd heeft de betreffende uitspraak van het Gerechtshof een zodanig brede strekking dat ook een B.V.-structuur ter discussie zou kunnen komen te staan. Vanwege deze onbegrijpelijke brede impact achten we het arrest van de Hoge Raad zeer relevant.

FAQ (2/2)

Is het verstandig om nu een fiscale eenheid aan te vragen of moeten we het arrest van de Hoge Raad afwachten?

Omdat er tot het arrest van de Hoge Raad nog veel onduidelijkheid bestaat, raden wij aan om op dit moment geen beschikking aan te vragen. Wel kan reeds worden gestart met het inrichten van de samenwerking, waardoor wordt voldaan aan de voorwaarden voor een fiscale eenheid btw. Ook kan – in afwachting van het arrest van de Hoge Raad – worden gehandeld als ware een fiscale eenheid btw, zonder dat daartoe een beschikking wordt aangevraagd.

Kan het nieuwe financieringsstelsel voor kinderopvang de beoordeling van financiële verwevenheid veranderen?

Het nieuwe financieringsstelsel voor kinderopvang leidt ertoe dat kinderopvang – net als onderwijs – direct gefinancierd zal worden. In principe zou dit invloed kunnen hebben op de lopende discussie omtrent de beoordeling van de financiële verwevenheid. Hoe dit nieuwe stelsel er precies uit zal zien en wanneer het wordt ingevoerd, is op dit moment echter nog niet geheel duidelijk. Het is dan ook lastig in te schatten wat de invloed van het nieuwe financieringsstelsel zal zijn.

Hoe verloopt de cassatieprocedure en hoe kunnen we op de hoogte blijven?

In oktober 2026 hebben wij de nadere motivering van het cassatieberoep ingediend. Wanneer de Hoge Raad arrest zal wijzen, is nog niet bekend. Mogelijk neemt de advocaat-generaal voorafgaand aan het arrest een conclusie, waarop partijen kunnen reageren.

Als de Hoge Raad de uitspraak van het Gerechtshof vernietigt, kan hij de zaak zelf afdoen. Is nader feitelijk onderzoek nodig, dan kan de zaak voor verdere behandeling worden verwezen naar een gerechtshof of rechtbank. Die rechter behandelt de zaak verder binnen de grenzen van de verwijzingsopdracht en met inachtneming van het arrest van de Hoge Raad.

Op het moment dat wij iets horen in deze zaak, zullen wij daarover een update delen op de website en LinkedIn-pagina van Van Doorne.

Contact

Vragen naar aanleiding van het webinar of deze factsheet? Neem contact op met één van onze specialisten.

Daniëlle Westerhoff

Advocaat-fiscalist I Partner

+31 (0)6 1172 1227

westerhoff@vandoorne.com

Annick de Boer

Advocaat-fiscalist I Senior Associate

+31(0)6 4605 7668

boera@vandoorne.com

Cézanne Alsemgeest

Advocaat-fiscalist I Associate

+31(0)6 2799 8039

alsemgeest@vandoorne.com

Nederland

Amstelveenseweg 638-710
1081 JJ Amsterdam

Verenigd Koninkrijk

100 Bishopsgate
EC2N 4AG Londen

Van Doorne werkt vandaag al voor morgen.

Van Doorne